איש לבדו

אביבי, ולמעשה ריסק אותו אחרי ש־דאג, על־פי הוראה אישית של כהנא, לסלק את כל תומכי אדיר וכל מי שגוייס על־ידו.

פרץ מנסה לאחות את שיברי־התנועה מבחינה אירגונית, אך ספק אם יצליח.

כמו סולן על פסנתר

ב חיפה נמצא סניף בלתי־פעיל. בראשו עומד צעיר שנמצא ערב גיוסו לצה"ל. שמו צרפתי.

בבאר־שבע הסניף לא פעיל.

סניפים בלוד ורמלה נסגרו כי כל אנשיהם הלכו עם אדיר.

בסניף כפר־סבא נמצא אבנר אוזן, שנדון למאסר אחרי שפגע בח"כ מרד־כי וירשובסקי בכניסה לכלא תל־מונד, כשח"כים באו לבדוק את תנאי המעצר של נאשמי אירגון הטרור היהודי. הס־ניף עצמו מפרפר.

באילת זכה הסניף לכיסוי אחרי שכהנא בא לשם להפגין נגד הקונסול המצרי, חסאן עיסא. כיום אין סניף ואין פעילים.

הסניפים בערים הקטנות ובשכונות קיימים על הנייר. בשטח, כלום!

כהנא אינו משלם לאנשיו. למרות שיש לו תמיכה חודשית מהכנסת ותרומות מיסתוריות מארצות־הברית שהוא מביא אישית, אין לאיש פיקוח על הכסף. רק קומץ פעילים, כמו מרזל, הדובר סרוטמן ופרץ, מקבלים שכר, שנע בין 150 ל־200 דולר לחודש. האחרים עובדים בהתנדבות, אף הוצאותיהם אינן מוחזרות להם.

כהנא נמנע מכל קשר אישי עם אנשיו. מילבד השלושה שהוזכרו אין הוא משוחח ואף לא בענייני יום־יום, עם פעילי־התנועה, שלא לדבר על בעיות אישיות או על תוכניות שהם מעלים. הוא רוחה את כל הפונים אליו ומסתפק בלחיצות־ידיים קצרות בעת ביקורו בסניפים. אין הוא יודע את שמותיהם של מרבית אנשיו, אותם עשרות אנשי הגרעין הקוצץ שלו, והם אינם רשאים לפנות אל אישית, אלא באמצעות המזכ"ל.

כהנא נכשל בשתי אוכלוסיות־יעד שלו: גם בהתנחלויות וגם בעיירות־הפיתוח ובשכונות. הוא מרבה להופיע שם ולדבר, אבל בסופו של דבר מלבד מחיאות־כפיים וניענועי־ראש הרוב אינו נענה לפנייתו להצטרף או לתמוך בכך.

השאלה המתבקשת היא איך הוא מצליח לחדור כל־כך לתודעה הציבו־רית?

כהנא פועל כיום כאילו הוא נמצא ערב הבחירות לכנסת ה־12. הוא מת־רוצץ יום־יום במקומות שונים בארץ, בריכבו הפרטי. לצידו שלושה עד אר־בעה פעילים, ולעיתים אף שומרי־ראש בשכר. על־פי החלטות מירושלים, מפעיל המזכ"ל כמה פעילים מקומיים.

כשכהנא מגיע למקום ההופעה, בדרך־כלל בתיאום מוקדם עם המיש־טרה, הוא שולף ממכוניתו את המיק־רופון הנייד ושני רמקולים, ומתחיל לדבר. אם הפעילים המקומיים מגייסים שולחן, הם מנסים גם להחתים עוברים־ושבים.

בתום העצרת הוא מקפל את הציוד ונוסע למקום אחר. הוא עובר ביום, לעיתים, בארבעה מקומות שונים.

לא אחת נקבע מקום הופעתו על־פי האירועים השוטפים, או על־פי מיקומם של אמצעי־התיקשורת, בעיקר זרים. כהנא „מבוקש" מאוד על־ידי תחנות טלוויזיה זרות, בגלל דיעותיו. הוא גי־לה שפירסום בחו"ל מכניס לו גם תרו־מות רבות.

הצלחתו נובעת מחשיפתו לכלי־התיקשורת. הוא מגיע למקומות שפר־ליטיקאים אחרים אינם ממהרים לבקר בהם — כמו שוקים ועיירות־פיתוח.

המטרה העכשווית שלו היא גיוס בני־מישפחות של מי שנרצח על־ידי ערבים בשנים האחרונות. הוא מבקר בבתיהם, בא לנחם ומבקש תמיכה, כגון השתתפות בכנסים שלו.

תופעה אחרת, מסוכנת פי כמה, היא קשריו של כהנא עם גורמים מפוק־פקים. מן המפורסמות שבני־מישפחת אלפרון הודיעו על תמיכתם בו, ואף נאותו להקים את סניף כך בגבעת־שמואל. במישטרה חוששים שהכרזה זו באה לכסות על פעילות מסוג שונה של תומכי כהנא, חלקם עבריינים ידו־עים. עובדה — סניף בגבעת שמואל לא קם. כך קרה גם בשכונת־שפירא בתל־אביב ובבאר־שבע.

כהנא ניסה כל הזמן למכור לבני־השכונות את תורתו הגזענית ואת תורת־ישראל. אך התברר לו, להפ־תעתו, שרובם המכריע אינם רוצים לחזור בתשובה.

תנועת כך היא חממה לחובשי־כיפות. החילוניים מוצאים את עצמם בהדרגה בחוץ.

בשיאה של פרשת הדחת אדיר פנו תומכיו לכהנא וביקשו ממנו לשמוע לפחות מה בפי אדיר, כמקובל בתורה שבה שומעים את שני הצדדים. כהנא: „אצלי שומעים רק את ירושלים, ושם אני נמצא!"

זוהי תנועה של איש אחד. אין היא מצליחה להתרומם מעבר לכמה תימ־הונים ופסיכופאתים. כל השאר הוא רעש של פירסומת, בעזרתם האדיבה של כלי־התיקשורת, שכהנא פורט עליהם כמו סולן על פסנתר.

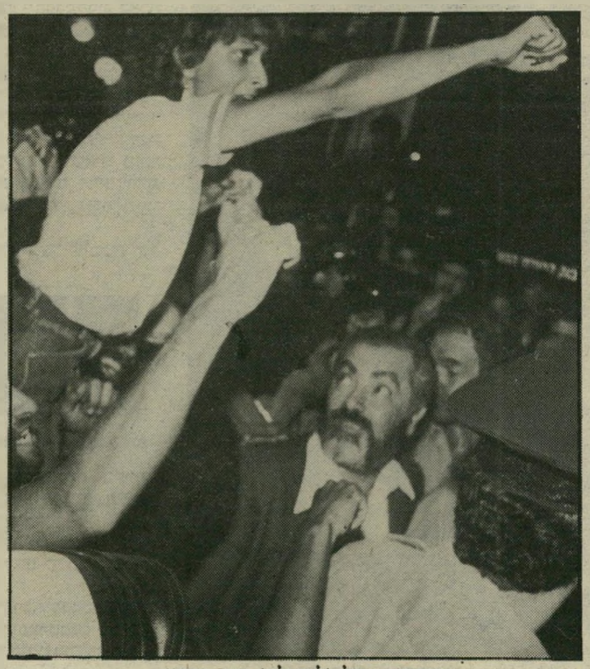

מודחת מזל (למעלה) עם כהנא
רק אחד דן, מחליט ומבצע

בקושי מדברים

ל מי שעוקבים מזה שנים אחרי כהנא, עוד כשהיה תופעה שולית מבדרת, זוכרים בוודאי שאין זו הפעם הראשונה שתנועות שהוא מקים מת־פרקות, והוא נשאר לבדו.

אופיו ותכונותיו לא מאפשרות לו לעבוד בקבוצה. כפי שפורט בכתבה המקיפה על כהנא, כאיש השנה של העולם הזה תשמ"ד, כהנא ידע פי־לוגים ופרישות מאירגוניו השונים, עוד בארצות־הברית. כך הליגה להגנה יהודית, שפתחה סניפים מעבר לים וגם בארץ. גם אז לא מנו פעיליו יותר מ־200 איש בכל רחבי היבשת.

בתחילת שנות ה־70, היה לו חבר נאמן, יואל לרנר. הם הקימו תנועות תחת שמות שונים ומשונים. החברות ביניהם לא החזיקה זמן רב. היום הם בקושי מדברים. איש מספר 2 שלו, יוסי דיין, מקריית־ארבע, קרא תגר על מנהיגותו של כהנא והודח באמצעות מיכתב־הדחה.

להתווכח ואפילו להצביע

ב אמצע שנות ה־70, בעיקבות סיכסוך עם הסניף האמריקאי של הליגה להגנה איבד כהנא את אנשיו ואת השם והקים את כך.

בתקופת מעצרו, בתחילת שנות ה־80, היה מזכ"ל התנועה הצייר אנדרי קלצ'ינסקי, חבר מרכז חרות. כפי שסיפר להעולם הזה, הוא פרש כעבור כמה חודשים אחרי שלמד על אופיו, אורח מחשבתו ומעשיו של כהנא.

לאורך כל דרכו הפוליטית בארץ כהנא מקים גופים שבהם רק אחד דן, מחליט ומבצע — כהנא בעצמו. כל מי שהעז להמרות את פיו, מצא את עצמו בחוץ. בתוך זמן קצר התרוקנו כל הגופים מחבריהם.

משום מה היו שחשבו שרווקא עתה, אחרי הצלחתו האלקטורלית, הוא יתביית ויקים גוף מאורגן ומסודר, שלפחות כלפי חוץ יתנהל על־פי כללי־מישחק כלשהם. אבל כהנא, כהרגלו, בז לפעילים שאיתו ומתייחס אליהם כמו לאוייביו שבנפש. פעילים אלה, שרוח הדמוקרטיה הישראלית עדיין אוחזת בהם, לא מסוגלים להש־לים עם שיטותיו ודרך קבלת החל־טותיו של הרב. בטח שלא החילונים שבחבורה.

הפעילים של כהנא אוהבים לדבר, להתווכח ואפילו להצביע. כהנא לא מכיר בזה ולכן הוא מרחיק אותם מעליו.

מסתבר שכהנא לא לומד דבר לעולם. והוא נדון להיות איש בודד בזירה הפוליטית. מי שמביט מקרוב בתנועה שלו, עתה, לא יכול להשתחרר מההרגשה שאם ההמונים לא יתנו לו את קולם, הוא כבר לא יהיה בכנסת הבאה.

במדינה

צה"ל המחשב פלט את המת

מדינת ישראל שכחה את יהודה

ב־19.11.56 נפל סמל יהודה לבי־קוביץ ברפיח. כשנקבר עמדו על־יד קיברו כמה חברים ואלמנתו, הדסה. היא היתה אז בת 22, אלמנה ללא ילדים, ללא מקום־מגורים, ללא כסף, ובאותם רגעים חשבה שגם ללא עתיד.

כשחזרה לדירת־החדר השכורה של־הם, מצאה שם רק זיכרונות. באותו היום היא החליטה שתעשה הכל כדי שיהודה לא יישכח. היתה לו אמא באיזה מקום בקנדה אבל לא היה קשר ביניהם לפני מותו וגם לא אחריו. ילדים לא היו וחברים נוטים לשכוח אחרי זמן־מה.

הדסה החליטה, שעד יום־מותה, ולא חשוב מה תעשה בחייה, היכן ועם מי, היא תזכור את יהודה, וגם העם, שלו נתן את חייו, יזכור אותו בוודאי. היא קיבלה מיכתב השתתפות־בצער משר־הביטחון דאז ומיכתב־השתתפות מה־מחלקה להנצחת־החייל. ברפיח גם הקימו גלעד לזכרו. הדסה נירגעה.

תמונות בכל תיק. לימים נישׂ־אה הדסה מחדש, ליצחק פילטר, ואיתו הקימה מישפחה. כשנולדו הילדים וגדלו סיפרה להם הדסה על יהודה לבי־קוביץ ואיזה איש נהדר הוא היה ואיך נפל במילחמת סיני. הילדים מעולם לא הכירו אותו, אבל במשך השנים הם ידעו עליו כל פרט אפשרי. כי במשך הזמן נעשה זכרו בן־בית במישפחת פילטר.

כל בוקר יצאה הדסה לעבודה ונש־אה עימה את תיקה האישי. השנים עברו. האופנות השתנו, עשרות תיקים הוחלפו ובכל אחד מהם היו תמונות של יצחק. שאר התמונות, המיסמכים הרש־מיים ו־60 מיכתבים ששלח לה בזמן המילחמה. למעשה כל מה שנשאר מאדם שלא השאיר קרובים, הונח בתיק קרטון הנושא את שמו. בתוך הארון בבית פילטר.

במשך השנים, כשהילדים גדלו ורצו לדעת יותר על הדוד יהודה, הם פתחו את התיק וקראו במיכתבים. בע־לה השני של הדסה, יצחק פילטר, ידע שהפחד הגדול של הדסה הוא שאיש שהיה כל־כך יקר לה יישכח פתאום.

כל שנה, לקראת יום־הזיכרון, הגי־עה מעטפה, הנשלחת לכל המישפחות השכולות והדסה ידעה ששם זוכרים אותו וחשבה שזה יהיה המקום שיזכרו אותו גם אחרי מותה. אבל פתאום, בש־נה שעברה, המעטפה לא הגיעה. הדסה טילפנה למחלקה להנצחת־החייל. הפ־קיד התנצל ואמר שכנראה המחשב פלט אותו. איך פולטים אדם שמת לפני 30 שנה ולמה פולטים אותו, שאלה הדסה בבכי.

להקים צעקה. השנה שוב לא הגיעה המעטפה והדסה טילפנה שוב. הפעם כבר אף אחד לא התנצל. שאלו אותה מה שמה ואיפה היא גרה ואמרו שיתקשרו שוב.

השבוע היא קיבלה טופס מהיחידה להנצחת־החייל, ובו היא מתבקשת למלא את הפרטים כדי לזכות בשי ליום־הזיכרון.

הדסה בוכה כבר יומיים. לפי דעתה קרה הנורא מכל. מדינת ישראל שכחה את יהודה. הם רוצים שהיא תמלא טופס שעליו כתוב: שם החלל, תאריך־הנפילה. מקום־קבורה וכו'. הם יצאו מדעתם. היא אומרת. לא רשום להם בשום מקום מתי הוא נפל ואיפה הוא נקבר? אחרי 30 שנה הם מגרדים לי את הפצעים שבקושי הגלידו. אני צריכה את השי שלהם?

כל מה שאני רוצה שיזכרו שפעם היה איש, שנתן את חייו למען המדינה הזאת ובגלל שהיה כל־כך צעיר לא הספיק לחיות ולא הספיק להשאיר כן, שישא את שמו. עד עכשיו חשבתי שהזיכרון שלו יישמר לעד. היום אני יודעת שביום־מותי יקברו אותי ואת זיכרו של יהודה לבקוביץ ולא יישאר ממנו כלום.

יש, לצערי, מתים יותר טריים בארץ הזאת ואותם זוכרים. אבל גם המתים האלה יתיישנו יום אחד ואם אני לא אקים צעקה, ישכחו גם אותם. אז אני אבליג על העלבון ואמלא את הטופס הנורא הזה ואשלח אותו שוב עד לפעם הבאה, שהמחשב יפלוט אותו, אומרת הדסה בדמעות.

יהודה והדסה לבקוביץ (1956)
אחרי 30 שנה, מגרדים את הפצעים

מנגנון פתק־התשובה

אינטליגנציה של סוהר

כאשר ביקש העיצר, עורך־הדין אלכסנדר קוסטין, לעבור לתא אחר בבית־המעצר, הוא לא חלם מה תהיה תשובת השילטונות. אולם כאשר חזר הסוהר ובידו פתק־התשובה הביט קוס־טין בפתק ולא האמין למראה־עיניו. התשובה היתה מפורטת וכנה: „אי־אפ־שר להעביר את העציר מתא זה, מכיוון שמתבצעת הקלטה."

קוסטין (שבינתיים נגזר דינו לשנ־תיים וחצי מאסר), היה עצור בחודש ינואר השנה בחשד כי עזר לאילן מרג־לית להוציא במירמה מאות אלפי דולא־רים מוזג יהודי באמסטרדם. המישטרה חשדה כי הוא מתכוון לשבש את המיש־פט ולהמציא עדי־שקר. כדי להשיג ראיות לעבירה נוספת זו, החלט להק־ליט את שיחותיו עם עצירים, שהסכימו לשתף פעולה עם המישטרה.

אחר העצירים לבש על גופו את מכ־שיר־ההקלטה וניסה לדובב את קוס־טין. בעוד השניים משוחחים והשיחה ביניהם מוקלטת, נכנס לתא סוהר ובידו פתק־התשובה לקוסטין. בתשובה לבק־שתו לעבור לתא אחר, כתב מי שכתב, כי הדבר בלתי־אפשרי מכיוון שהוא מוקלט בתאו. קוסטין קרא את הפתק בקול רם וכך הוקלט גם פרט זה והפך לחלק מהמוצגים המישפטיים.

בבית־המישפט הסבירה התובעת, עורכת־הדין פנינה גיא, כי הסוהר ש־קיבל את הפתק, כדי שיעבירו לתיוק, טעה ומסר את הפתק לעציר.